Chapter 3

Bihar board class 9th sanskrit Solutions यक्षयुधिष्ठिर-संवादः

यक्षयुधिष्ठिर-संवादः

अभ्यासः (मौखिकः)

1. संस्कृत भाषया उत्तराणि वदत-

(क) केनस्वित् आवृतो लोक
(ख) किं ज्ञानम्
(ग) पुंसां दुर्जयः शत्रुः कः
(घ) कः अनन्तक व्याधिः
(ङ) कः साधुः
(च) कुतः मित्राणि त्यजति
(छ) केन स्वर्गं न गच्छति
(ज) का दया
(झ) किं ज्ञानम्
(ज) किं स्थैर्यम्

उत्तर—

(क) अज्ञानेन आवृतोलोकः।
(ख) तत्त्वार्थ संबोधः ज्ञानम्।
(ग) क्रोधः पुंक दुर्जयः शत्रुः।
(घ) लोभः अनन्तकः व्याधिः।
(ङ) सर्वभूतहितः साधुः।
(च) लोभात् मित्राणि त्यजति।
(छ) सङ्गात् स्वर्गं न गच्छति।
(ज) दया सर्वसुखैषित्वम्।
(झ) ज्ञानं तत्त्वार्थसम्बोधः।
(ज) स्वधर्मे स्थिरता स्थैर्यम्।

अभ्यासः (लिखितः)

1. एकवाक्येन संस्कृतभाषया उत्तराणि लिखत-

(क) किं धैर्यमुदाहृतम
(ख) स्नानं किमुच्यते
(ग) भूतानां लक्षणं किमस्ति
(घ) कः पुमान् पण्डितः ज्ञेयः
(ङ) संसारहेतुः कोऽस्ति

https://www.evidyarthi.in/

उत्तर –

(क) इन्द्रियनिग्रहः धैर्यम् अस्ति।
(ख) मनोमलत्यागो स्नानम् उच्यते।
(ग) भूतानां रक्षणं दानम् अस्ति।
(घ) धर्मज्ञः पुमान् पण्डितः ज्ञेयः।
(ङ) संसारहेतुः कामः अस्ति।

2. उदाहरणम् अनुसृत्य अधोलिखित वाक्येषु रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्नान् विरचयत-

उदाहरण—सूर्योदयेन अन्धकारः नश्यति।

प्रश्न -केन अन्धकारः नश्यति

(क) तमसा लोक न प्रकाशते।
(ख) ज्ञानं तत्त्वार्थसम्बोधः।
(ग) क्रोधः सुदुर्जयः शत्रुः।
(घ) अनन्तकः व्याधिः लोभः।
(ङ) स्वधर्मे स्थिरता स्थैर्यम्।

उत्तर-

(क) केन लोकः न प्रकाशते
(ख) किं ज्ञानम्
(ग) कः सुदुर्जयः शत्रुः
(घ) कीदृशः व्याधिः लोभः
(ङ) कस्मिन् स्थिरता स्थैर्यम्

3. अधोलिखित वाक्येषु कोष्ठात् समुचितं पदमादाय रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) लोकः ....आवृतः। (अज्ञानेन, ज्ञानेन)
(ख).........सुदुर्जयः शत्रुः(लोभः, क्रोधः)
(ग)अनन्तकः व्याधिः ....।(लोभः, क्रोधः)
(घ) साधु ....स्मृतः ।(सदयः, निर्दयः)
(ङ) इन्द्रियनिग्रहः ......। (अधैर्यम्, धैर्यम्)

उत्तर-

(क) (अज्ञानेन) (ख) (क्रोधः)
(ग) (लोभ) (घ) (सदयः)
(ङ) (धैर्यम्)

4. संधिविच्छेदं कुरुत-

https://www.evidyarthi.in/

(क) केनस्विदावृतः = केनस्वित् + आवृतः ।
(ख) केनस्विन्न = केनस्वित् + न
(ग) सुखैषित्वम् = सुख + एषित्वम्
(घ) व्याधिरनन्तकः = व्याधिः + अनन्तकः
(ङ) प्रोच्यते = प्र + उच्यते।

evidyarthi

https://www.evidyarthi.in/